

Vapaaehtoinen päästökompensaatio

Ilkka Leinonen

Mikä on vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden tarkoitus?

- Ilmastotekojen tukeminen on toimintaa, jossa ostaja (organisaatio tai yksityinen kuluttaja) ostaa vapaaehtoisilta hiilimarkkinoilta ilmastoyksiköitä, jotka on tuotettu erilaisin ilmastoteoin. Ilmastoteot ovat sitoneet hiiltä ilmakehästä tai vähentäneet päästöjä tarkasti määritellyn määrän. Ostajan tavoitteena voi olla esimerkiksi **ostajan omista päästöistä syntyneen ilmastohaitan kumoaminen** tai osallistuminen isäntämaan päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Toiminta on luonteeltaan vapaaehtoista: sitä ei vaadi mikään taho. Vapaaehtoisten ilmastotekojen tukeminen mahdollistaa esimerkiksi yrityksille velvoitetasoa kunnianhimoisempien ilmastotavoitteiden asettamisen.

<https://hiilikompensaatioinfo.fi/vapaaehtoiset-hiilimarkkinat/>

Vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden esteet

- Vapaaehtoisilla hiilimarkkinoilla vielä runsaasti esteitä, jotka jarruttavat markkinoiden toteutumista
- Luke julkaisi politiikkasuosituksen, jossa esitetään keinoja esteiden poistamiseksi

Politiikkasuositus 2024

Vapaaehtoiset hiilimarkkinat saatava tukemaan maankäyttösektorin ilmastotoimia

Alkuvuoden 2024 poliittinen sopu EU:n hiilienpoistojen sertifiointikehyksen asetuksesta antaa tukea myös kotimaan hiilimarkkinoihin liittyvien toimien edistämiseksi.

Sertifiointikehyksessä on neljä kategoriaa:

- hiilen pysyvä poisto ilmakehästä (teknologiset nielut)
- tilapäiset hiilivarastot pitkäkestoissa tuotteissa
- tilapäiset luontopohjaiset maankäytön hiilivarastot, kuten hiiliviljely
- maaperän päästöjen vähentäminen

Vaikka tuotteiden hiilivarastoihin, hiiliviljelyyn, ja maaperän päästöjen vähentämiseen perustuvat ilmastoyksiköt sisältyvät sertifiointikehykseen, ne uhkaavat jäädä vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden ulkopuolelle. Syynä tähän on, että yritysten väitteet tilapäisistä maankäyttösektorilla toteutettavista hiilintäoimista fossiilisten päästöjen kompensoijina eivät ole tieteellisesti päteviä. Erityisesti EU:n ympäristövälttämää koskeva Green Claims -direktiivi saattaa rajoittaa näiden väitteiden hyväksyttävyyttä markkinointiviestinnässä.

Suositukset:

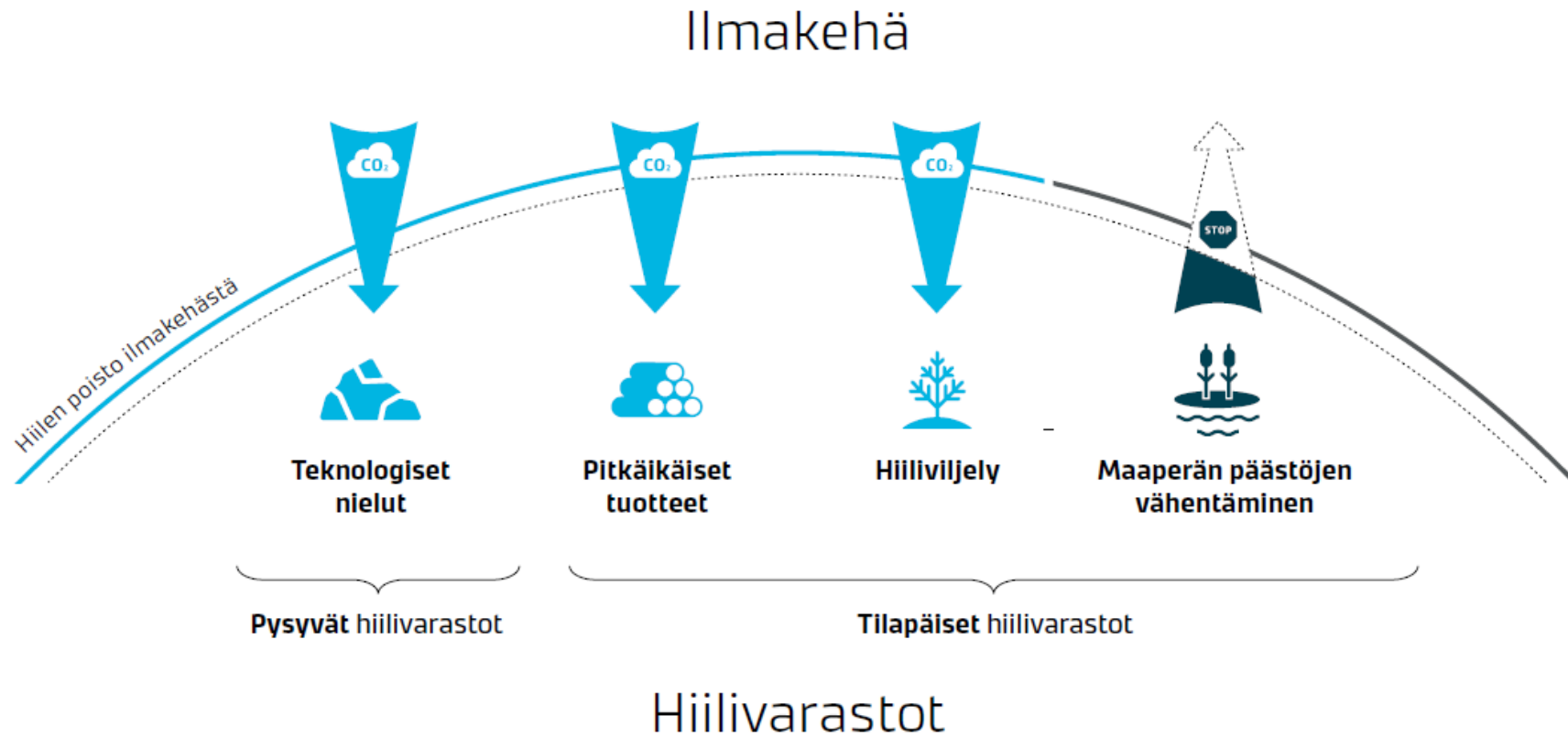
1. Myös tilapäiset hiilivarastot tulee saada vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden piiriin. Näin markkinat saadaan tukemaan Suomen kansallisten päästövähennystavoitteiden saavuttamista täysimääräisesti.
2. Hiilintätoimien laskenta- ja mittausten menetelmiä tulee kehittää yhdessä maankäyttösektorin muun päästölaskennan ja raportointivaatimusten kanssa.
3. Hiilintätoimien yhteisvaikutuksista tarvitaan tutkittua tietoa.

© Luonnonvarakeskus

Lähtökohta: sertifioidut ilmastoyksiköt

- Euroopan unionin hiilenpoistojen sertifiointikehikon asetuksesta saatiin poliittinen sopu helmikuussa 2024 (CRCF-asetus; European Council 2024)
- Asetuksella pyritään luomaan puitteet ilmastoyksiköiden lisäisyyden, pysyvyyden, kaksoislaskennan ja muiden ilmastoyksiköihin liittyvien tunnistettujen haasteiden yhteismitalliselle käsittelylle Euroopan unionissa
- Sertifiointin on tarkoitus luoda viitekehys EU:n jäsenvaltioiden ilmastoyksiköiden tuotannolle, menetelmille ja kaupankäynnille
- Sertifioitujen yksiköiden tulee tukea kansallisia ja EU:n ilmastotavoitteita

Neljä kategoriaa ilmasto-tyksiköille

Keskeiset kriteerit päästövähennystoimien markkinakelpoisuudelle

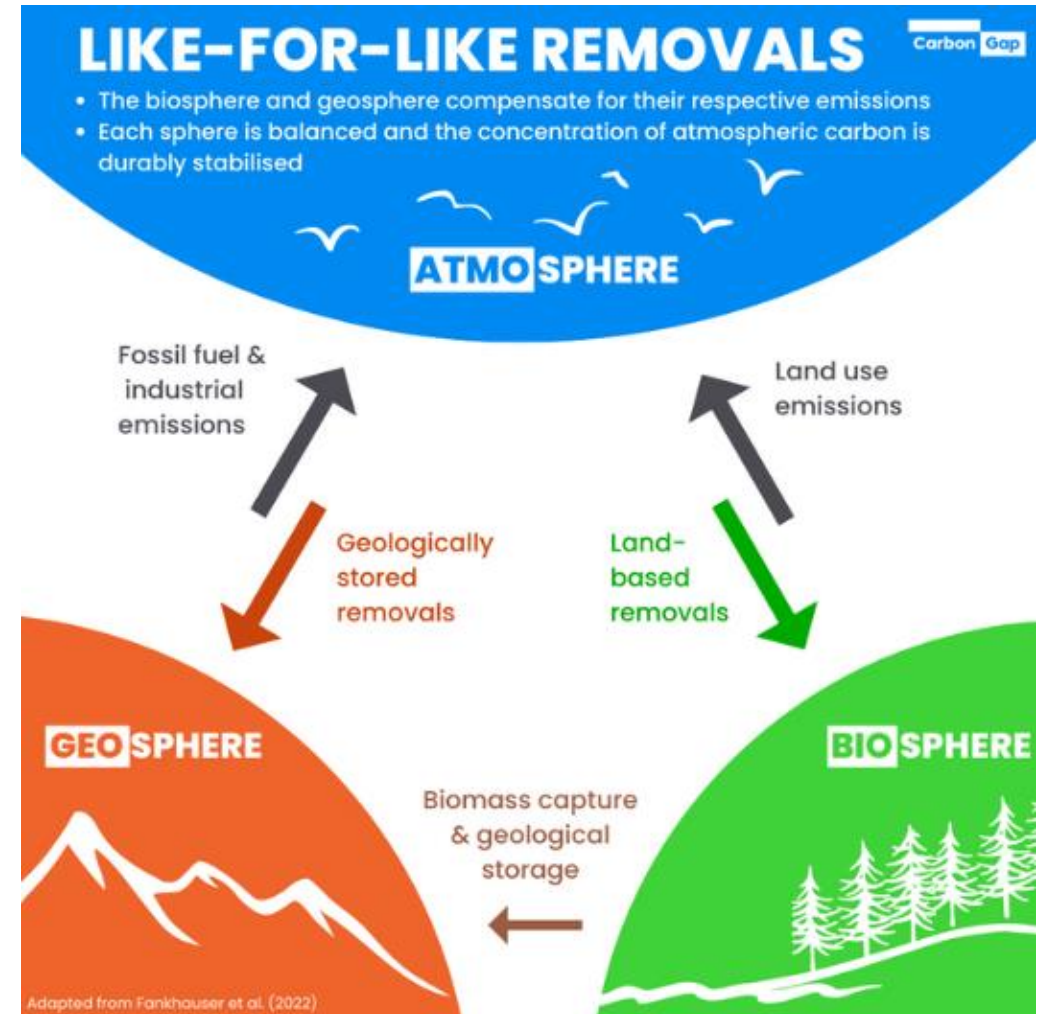
- Laskettavuus ('quantification')
- Lisäisyys ('additivity')
 - Sisältää epäsuorien maankäytön muutosten eli hiilivuodon huomioimisen
- Pysyvyys ('long-term storage')
 - Vain teknologisten nielujen tuottamat hiilivarastot pysyviä
 - Maankäytön toimenpiteiltä vaaditaan 5 vuoden kesto
 - Tuotteisiin perustuvilta hiilivarastoilta vaaditaan 35 vuoden kesto
- Kestävyys (sustainability)
 - Esim. biodiversiteettivaikutukset
 - Koskee maankäyttöön perustuvia toimenpiteitä

“Vihreät väittämät” ja hiilimarkkinat

- EU:n Green Claims –direktiivi rajoittaa päästökompensaatioita koskevia väittämiä
 - Hiilineutraaliusväittäjä ei mahdollista tuotetasolla, ellei kyse tuotantoketjun omien päästöjen nollaamisesta
 - Organisaatiotaso?
 - Direktiivin lopullinen muotoilu ei tiedossa
- Pariisin ilmastopöytäkirja tuottanut kaksoislaskentaongelman
 - Jos toimet sisältyvät kansallisiin tavoitteisiin, kompensointi (“kumoamisväittäjä”) ei tulkinnan mukaan ole mahdollinen yksittäisille toimijoille
 - “Ilmastotukiväittäjä” mahdollinen

Pysyvyysongelma

- Maankäytön toimet eivät pysyviä
- Mahdollinen ratkaisu Like-for-Like periaate
- Fossiiliset (ja N₂O) päästöt voidaan kompensoida vain pysyvillä (geologisilla) varastoilla
- Epävakaat ja lyhytaikaiset hiilivarastot voivat kompensoida vain tilapäisiä päästöjä (maankäyttö, metaani)

Kiitos!

luke.fi